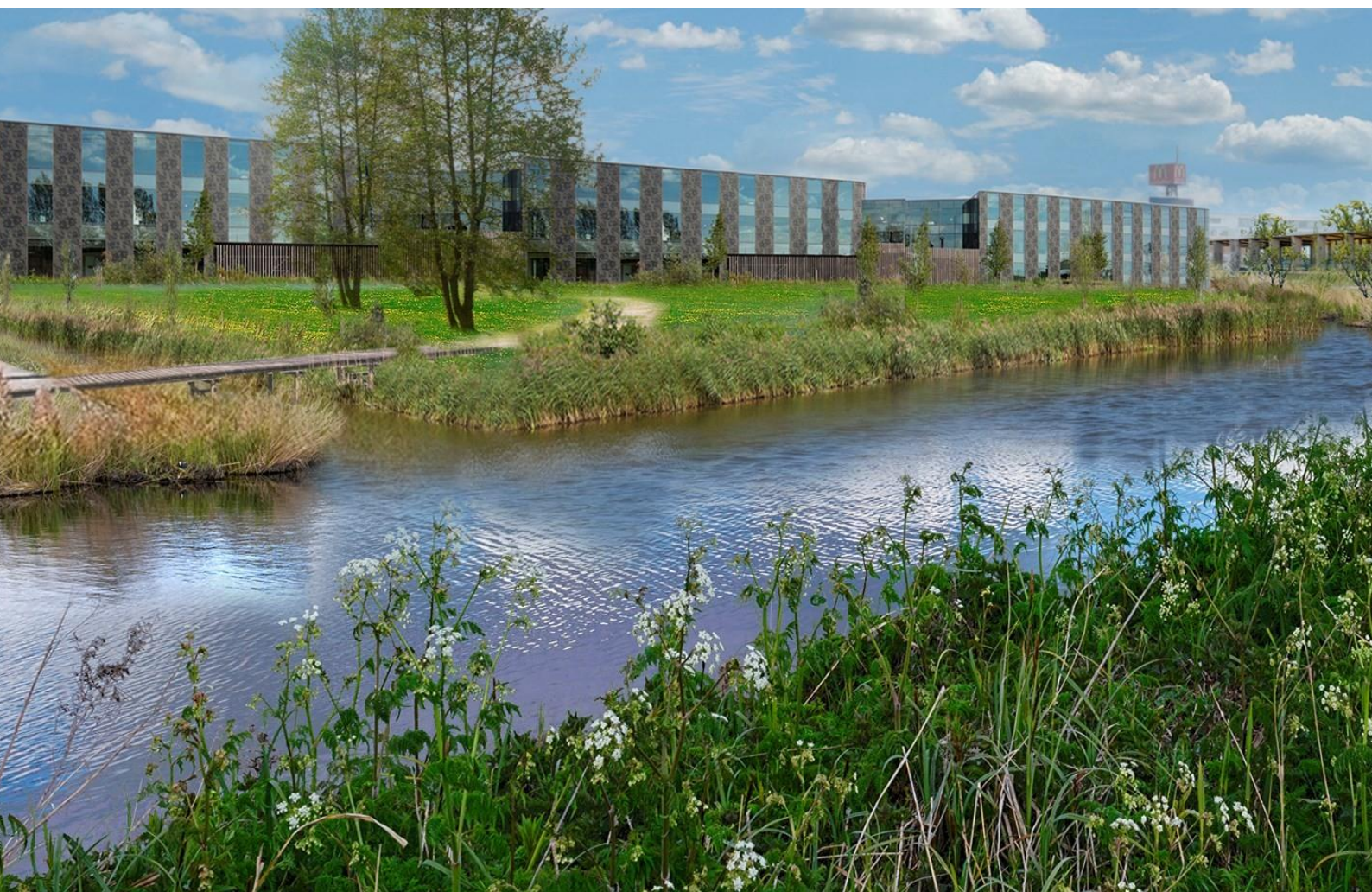

Activiteitenplan De Voortuin te Woerden

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg

T 0345 753 275
E info@bureau-viridis.nl
W www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 820598215B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: W.A. (Wiegert) Steen
Veldonderzoek: J. (Jobert) Rijsdijk (Royal Haskoning DHV), A.
(Arno) Boesveld (Vertigo Research i.s.m. Stichting ANEMOON), W.A. (Wiegert) Steen.
Projectnummer: 2020-048
Wijze van citeren: Steen, W.A., 2020. Activiteitenplan De Voortuin te Woerden. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2020-048.

In opdracht van: STONE Real Estate B.V. namens Elektro Internationaal B.V., Van der Woude auto's B.V. & QBTEC B.V.
Contactpersoon: A. (Arie) van den Heuvel

Datum: 13-3-2020
Ondertekening: F. (Ferdy) Timmerman
Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie Kadaster 2020, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

W.A. (Wiegert) Steen

Activiteitenplan

De Voortuin te Woerden

In opdracht van: STONE Real Estate B.V. namens Elektro Internationaal B.V., Van der Woude auto's B.V. en QBTEC B.V.

Inhoud

1	Inleiding	2			
1.1	Aanleiding en context	2	4.1	Algemene maatregelen	15
2	Plangebied en werkzaamheden	3	4.2	Zorgplicht	15
2.1	Beschrijving van het plangebied	3	4.3	Broedvogels	16
2.2	Beschrijving van de werkzaamheden	3	4.4	Buizerd	16
3	Ecologisch onderzoek	6	4.5	Platte schijfhoren	17
3.1	Quicksan Wet natuurbescherming	6	5	Ontheffingsaanvraag	19
3.2	Nader onderzoek buizerd	6	5.1	Ontheffingsaanvraag	19
3.2.1	Ecologie	6	5.2	Gunstige staat van instandhouding	20
3.2.2	Onderzoeksmethode	7	5.3	Alternatievenafweging	20
3.2.3	Resultaten	7	5.3.1	Alternatieve locatie	20
3.2.4	Effecten	10	5.3.2	Alternatieve planning	20
3.2.5	Conclusie	11	5.3.3	Alternatieve wijze van uitvoering	21
3.3	Nader onderzoek platte schijfhoren	11	5.4	Wettelijk belang	21
3.3.1	Ecologie	11	5.4.1	Belang 1, artikel 3.8 (Habitatrichtlijn)	21
3.3.2	Onderzoeksmethode	12	6	Bronnen	23
3.3.3	Resultaten	12	6.1	Literatuur	23
3.3.4	Effecten	12	6.2	Websites	23
3.4	Conclusie	13	Bijlage A.	Overzicht algemene vrijstellingen	24
4	Activiteitenplan	15	Bijlage B.	Ter zake kundige	25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Drie lokale ondernemingen uit Woerden, te weten Elektro Internationaal, Van der Woude auto's en QBTEC hebben het initiatief genomen tot het ontwikkelen van De Voortuin van Woerden tot een bedrijventerrein. Voor de ontwikkeling is een definitief stedenbouwkundigplan, beeldkwaliteitsplan en inrichtingsplan opgesteld (Inbo & Royal HaskoningDHV, 2020).

De ontwikkeling van het bedrijventerrein heeft mogelijk effecten op beschermde soorten¹. Hierbij kunnen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is dan noodzakelijk.

Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming heeft Royal HaskoningDHV in 2018 een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Rijdsdijk, 2018). Uit deze quickscan kwam naar voren dat het plangebied mogelijk onderdeel uitmaakt van het territorium van een buizerd (*Buteo buteo*) en dat het voorkomen van platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*) op voorhand niet uitgesloten is. De buizerd is opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn en staat vermeld in de lijst van vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. De platte schijfhoren is opgenomen in Bijlagen II en IV van de Europese Habitatrichtlijn.

In 2019 is daarom door Royal HaskoningDHV gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de buizerd in het plangebied (Rijdsdijk, 2019). In hetzelfde jaar heeft Vertigo Research i.s.m. Stichting ANEMOON (Boesveld, 2019) gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de platte schijfhoren. Beide beschermde soorten zijn tijdens de onderzoeken aangetroffen.

De ontwikkeling van het bedrijventerrein heeft in voorliggend geval negatieve effecten op het voortbestaan van beschermde soorten. Het betreft vernietiging van een nestplaats en foerageergebied van de buizerd en het vernietigen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de platte schijfhoren. Hierbij is ook niet te voorkomen dat de platte schijfhoren opzettelijk wordt verstoord en gedood. Voor het opzettelijk vernielen van een nestplaats van de buizerd die jaarrond beschermd is, betreft het een overtreding van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.2 lid 2 en 4 (Vogelrichtlijn) van de Wet natuurbescherming. Voor de platte schijfhoren gaat het om een overtreding van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 lid 1, 2, 3 en 4 (Habitatrichtlijn) van de Wet natuurbescherming.

Het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming is 'nee, tenzij', dat wil zeggen dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met behulp van een ontheffing waarvoor de bevoegdheid voor het verlenen ervan bij de provincies ligt.

Voorliggend activiteitenplan geldt samen met de hiervoor genoemde onderzoeksrapportages als achtergronddocumenten ten behoeve van de ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming. In dit activiteitenplan is beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel het verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau van de buizerd en platte schijfhoren.

¹ Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Utrecht

2 Plangebied en werkzaamheden

2.1 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied De Voortuin van Woerden is gelegen aan de Middellandse Zee, in de gemeente Woerden, provincie Utrecht. Het plangebied ligt ten zuiden van Woerden, direct grenzend aan de A12. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit agrarische graslandpercelen met enkele sloten. Net buiten de plangebied grenzen is een geriefhoutbosje aanwezig. In Figuur 2.1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door de sloot langs de weg Middellandse Zee en aan de zuidzijde door de sloot langs de A12. Aan de zuidwestkant wordt het gebied begrensd door afrit 14 en de Europabaan, aan de noordoostkant door de Cattenbroekerdijk en de woningen aan deze dijk.

De Voortuin van Woerden is een strook van ca. 7 hectare tussen bedrijventerrein Polanen en de A12. Ten westen van het plangebied is voor een hotelontwikkeling bestemd (Van der Valk Groep), welke geen onderdeel uitmaakt van deze toetsing.

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door stedelijke bebouwing, open agrarisch gebied en de zandwinplas direct ten noordoosten van het plangebied.

2.2 Beschrijving van de werkzaamheden

Drie lokale ondernemingen uit Woerden willen De Voortuin van Woerden ontwikkelen tot een bedrijventerrein. Het betreft Elektro Internationaal, Van der Woude auto's en QBTEC. De drie bedrijven hebben alle drie behoefte aan een nieuw pand voor uitbreiding of om verspreid liggende productielocaties samen te kunnen voegen. Gezamenlijk hebben zij het plangebied aangekocht om hier voor zichzelf een nieuw bedrijfspand te kunnen realiseren. Naast de kavels voor deze initiatiefnemers is er nog ruimte in het gebied voor

drie andere bedrijven. Voor deze gehele ontwikkeling is een stedenbouwkundig ontwerp en een beeldkwaliteitsplan opgesteld (Figuur 2.2 en 2.3).

Het stedenbouwkundig ontwerp voorziet in de aanleg van twee eilanden. De watergang langs de Finse Golf wordt recht doorgezet en scheidt de twee eilanden. De watergang aan de zijde van de A12 wordt verbreed richting de rooilijn van de bebouwing. Dit wordt één brede watergang te vervanging van de drie smalle watergangen midden in het gebied. De watergang langs de Middellandse Zee blijft behouden.

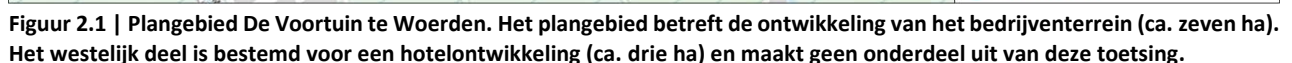
Op elk eiland komen drie gebouwen. De bebouwing wordt richting de snelweg geplaatst om aan de zijde van de Middellandse Zee ruimte te maken voor parkeren en ontvangst. De bebouwing wordt niet tegen de rand van de agrarische percelen geplaatst vanuit de vluchtstrook van de A12, om te voldoen aan de 75 meter vrijwaringszone van Rijkswaterstaat.

Het stedenbouwkundig ontwerp kent drie hoofdtypen landschappelijke inrichting. Rondom de gebouwen aan de A12-zijde komt een natuurlijk, laaggelegen drassig buitengebied: de Voortuin. Aan de binnenzijde van de gebouwen komt een meer cultuurrijk ingerichte zone met parkeervoorzieningen: de Binnentuin. In de open ruimtes tussen de bebouwing komt functionele begroeiing. Een hoger detailniveau van de voorgenomen ontwikkeling is opgenomen in het definitief stedenbouwkundigplan (Inbo & Royal HaskoningDHV, 2020).

De eigenaren van de bedrijven zullen samen een consortium of vereniging van eigenaren oprichten dat zorg zal dragen voor het beheer en onderhoud van het landschappelijke deel van de Voortuin aan de hand van een beheerplan. Het beheerplan wordt afgestemd met de gemeente, Hoogheemraadschap en Rijkswaterstaat.

In de aanlegfase (gepland in het najaar van 2020) is het aannemelijk dat vrachtwagens, trekkers met dumpers en rupskranen wordt ingezet. Daarnaast wordt een aantal sloten gedempt en vergraven. Het geriefhoutbosje ten westen van het plangebied ligt op grond van de hotelontwikkeling en zal door de ontwikkeling van de bedrijventerrein niet worden verwijderd.

Figuur 2.2 | Stedenbouwkundigplan De Voortuin te Woerden (Inbo & Royal HaskoningDHV, 2020).

Figuur 2.3 | Stedenbouwkundigplan De Voortuin te Woerden (Inbo & Royal HaskoningDHV, 2020).

3 Ecologisch onderzoek

3.1 Quicksan Wet natuurbescherming

In 2018 is door Royal HaskoningDHV een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Rijdsdijk, 2018). Het doel hiervan was om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk was. Uit de quickscan kwam naar voren dat op basis van het literatuuronderzoek en het verkennend veldbezoek het plangebied mogelijk onderdeel uitmaakt van een buizerdterritorium en dat het voorkomen van platte schijfhoren op voorhand niet uitgesloten is. Verder kwam uit de quickscan naar voren dat rekening moet worden gehouden met het broedseizoen van algemene broedvogels en dat door de ontwikkeling verblijfplaatsen van enkele algemene amfibieën- en zoogdiersoorten kunnen worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. Voor deze soorten geldt in de provincie Utrecht een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen.

3.2 Nader onderzoek buizerd

In 2019 is naar aanleiding van de resultaten van de quickscan door Royal HaskoningDHV gericht onderzoek uitgevoerd naar de buizerd (Rijdsdijk, 2019). Hierna volgt een uitgebreide samenvatting van het uitgevoerde onderzoek, incl. effectbeoordeling.

3.2.1 Ecologie

De buizerd heeft een voorkeur voor afwisselend landschap, waar bossen afgewisseld worden door open terrein en waar weilanden en houtwallen of andere houtopstanden te vinden zijn. De soort heeft een territorium, waarbinnen vaak twee of drie nesten (ook wel horsten genoemd) aanwezig zijn. Er wordt verspreid over de jaren regelmatig gewisseld van nest, met name omdat nesten na verloop van tijd ongeschikt raken door de aanwezigheid van parasieten, mijten, luisvliegen en teken (BIJ12, 2017).

Hoewel de soort zelf nesten kan bouwen, geeft het de voorkeur aan het uitbouwen van oude nesten van bijvoorbeeld zwarte kraai (*Corvus corone*) of ekster (*Pica pica*). De nesten bevinden zich over het algemeen in de randen van het bos. De afstand van een nest tot een nest van een ander buizerdpaar kan in sommige gevallen erg klein zijn (minder dan 200 m). De soort is echter geen koloniebroeder (BIJ12, 2017).

Een territoriaal koppel kan tot wel enkele kilometers in de omtrek van het nest foerageren. Deze zone wordt het jachtterritorium genoemd. Daarnaast wordt ook een broedterritorium onderscheiden. Dit bestaat uit het nest, enkele zitposten en een zone rondom het nest en de zitposten van enkele vierkante meters tot ca. één ha.

Het geheel van jacht- en broedterritorium wordt de functionele leefomgeving genoemd. Hieronder valt de omgeving van een nest en rustplaats die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een nest kan enkel succesvol zijn, indien er voldoende habitat van de juiste kwaliteit aanwezig is om te kunnen voortplanten. De functionele leefomgeving bestaat uit de volgende onderdelen:

- afwisselend landschap met bomen, bosjes en open gebieden;
- grote dikke bomen die geschikt zijn als nestlocatie;
- open gebieden met voldoende prooien waar gejaagd kan worden, binnen een straal van enkele kilometers van het nest;
- een rustige, bomenrijke omgeving.

Dit geheel moet dicht bij elkaar liggen, hooguit binnen enkele kilometers van nestlocatie (BIJ12, 2017). Het territoriumgrootte van de buizerd varieert van 80 tot 180 ha, met gemiddelde van 130 ha (Mebs & Schmidt, 2005).

3.2.2 Onderzoeksmethode

Direct buiten de plangebiedsgrenzen is een nest aanwezig dat mogelijk in gebruik is door de buizerd (Figuur 3.1). Er is een inventarisatie naar de buizerd uitgevoerd conform het kennisdocument buizerd (BIJ12, 2017), waarbij de verdeling zo is gemaakt dat ook broedperiodes van enkele andere soorten is gedekt (Tabel 3.1).

Tabel 3.1 | Indicatieve broedperiode van mogelijk aanwezige soorten met jaarrond beschermde nesten en de vier uitgevoerde bezoeken (minimaal éénmaal aanwezig voor elke soort).

Soort	Maart	April	Mei	Juni
Buizerd				
Boomvalk				
Havik				
Ransuil				
Sperwer				
Onderzoek		1	2 3	4

In totaal is het plangebied en de omgeving (studiegebied) onder geschikte weersomstandigheden viermaal geïnventariseerd op soorten met jaarrond beschermde nesten. De eerste ronde (1 april) heeft plaatsgevonden op een moment dat er nog nauwelijks of geen blad aan de bomen zat. Deze ronde is gebruikt om alle grotere nesten die mogelijk in gebruik zijn door soorten met jaarrond beschermde nesten in kaart te brengen. Hierbij is tot op ca. twee km afstand van het plangebied gezocht. Zo kon worden bepaald wat de omvang van eventuele territoria grofweg zal zijn. De gevonden nesten zijn in de latere rondes gecontroleerd op sporen en gebruik (zittende/broedende dieren, uitwerpselen, prooiresten, verse takken). In 2020 is door Bureau Viridis op 5 maart een extra veldbezoek uitgevoerd om binnen het territorium potentiële nesten (o.a. van zwarte kraai en ekster) in kaart te brengen.

3.2.3 Resultaten

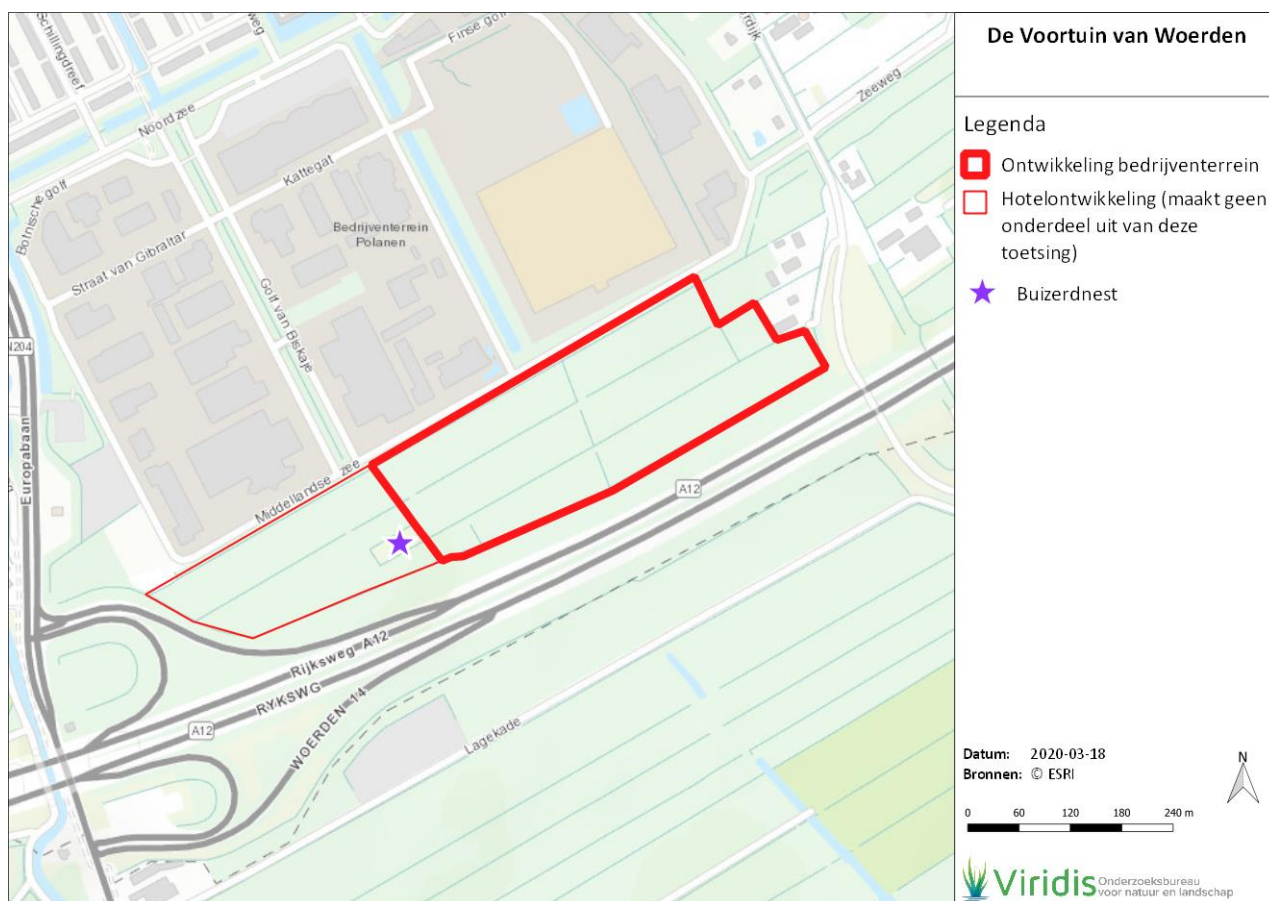
Uit het onderzoek blijkt dat er sprake is van een buizerdterritorium met een bezet nest in het geriefhoutbosje direct ten westen van het plangebied. Het bosje ligt op het terrein van de hotelontwikkeling (Figuur 3.1). Het ten zuidwesten van de nestlocatie gelegen bosje fungeert als zitpost. De vogels zijn voornamelijk ten westen van de nestlocatie foeragerend

waargenomen, evenals ten zuiden van de A12. Er zijn geen foeragerende dieren binnen het plangebied waargenomen, waarschijnlijk door het ontbreken van geschikte zitposten, zoals weidepalen. Binnen een straal van 1 km zijn geen andere buizerdterritoria vastgesteld. Binnen het territorium zijn meerdere potentiële nesten (o.a. van zwarte kraai) aangetroffen (Figuur 3.2). Er zijn geen andere duidelijke nesten van buizerd binnen het territorium aangetroffen. Ten zuidwesten van Linschoten is een blauwe reigerkolonie aanwezig. Vanuit de NDFF is nog een nestlocatie van boomvalk (*Falco subbuteo*) bekend.

Op meer dan 1 km afstand van het buizerdnest is een ander buizerdterritorium vastgesteld ten westen van Linschoten (Figuur 3.2). Hier liggen verspreid enkele kleinere bosjes die door de dieren worden gebruikt. De exacte nestlocatie is onbekend, maar op basis van hun aanwezigheid en gedrag (roepend) is er duidelijk sprake van een territorium. Deze is globaal weergegeven in Figuur 3.2.

Doordat de dieren in het plangebied ook foeragerend zijn waargenomen aan de zuidzijde van de A12 is duidelijk dat ook dit gebied onderdeel uitmaakt van het jachtterritorium. Daarmee beslaat het jachtterritorium minimaal 104 ha aan geschikt foerageergebied (de agrarische percelen aan de noord- en zuidzijde van de A12). Waarschijnlijk is dit echter een onderschatting, omdat de agrarische percelen ten oosten van de Cattenbroekerdijk, ten westen van de M.A. Reinaldweg en ten zuiden van de Kromwijkerdijk mogelijk ook (deels) onderdeel uitmaken van het territorium. Het is bekend dat de buizerd tot enkele kilometers van de nestlocatie kan foerageren (BIJ12, 2017; Bijlsma, 1993) en dat een territorium minimaal 80 ha bevat. De hierboven aangegeven geschikt foerageergebieden bevinden zich tot maximaal 1,3 km afstand van de nestlocatie. De percelen zijn van gelijkwaardige kwaliteit als het plangebied. Het betreft extensief beheerde agrarische graslanden, deels voorzien van weidepalen, grote aaneengesloten oppervlaktes en weinig tot geen doorkruisende wegen.

Figuur 3.1 | Locatie van aangetroffen buizerdnest (paarse ster) ten opzichte van de ligging van het plangebied (rood omlijnd).

Figuur 3.2 | Locatie van buizerdnest (paarse ster) ten opzichte van de ligging van het plangebied (rood omlijnd). Ook is de ligging van andere aangetroffen nesten weergegeven in de omgeving van het plangebied. Het geschikt foerageergebied binnen het territorium van het buizerdpaar is paars gearceerd. Verder is het globale territorium van het andere buizerdpaar weergegeven.

3.2.4 Effecten

Binnen de plangebiedsgrenzen zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig. Wel is direct buiten het plangebied een jaarrond beschermd nest van de buizerd aanwezig.

De huidige nestlocatie ligt op grond van de hotelontwikkeling en zal door de werkzaamheden van het bedrijventerrein niet worden verwijderd. Voor de hotelontwikkeling wordt het geriefhoutbosje wel verwijderd. Een exacte planning hiervan is nog onbekend. Normalerweise starten de activiteiten van het bedrijventerrein eerder dan de hotelontwikkeling. Om deze reden is er in de effectenanalyse vanuit gegaan dat de nestlocatie tijdens de ontwikkeling van het bedrijventerrein nog aanwezig is.

De ontwikkeling van het bedrijventerrein leidt niet tot directe vernietiging van het nest, maar kan wel leiden tot optische verstoring en verstoring als gevolg van geluid zowel tijdens de aanlegfase als tijdens de gebruikersfase. Ook leidt de realisatie van het bedrijventerrein tot een ruimtebeslag op foerageergebied voor de buizerd.

Verstoring nest tijdens aanlegfase

Voor de buizerd wordt een verstoringafstand van 75 m gehanteerd (BIJ12, 2017). Dit houdt in dat over het algemeen werkzaamheden binnen een straal van 75 m afstand van het nest als verstorend mogen worden beschouwd. Het bedrijventerrein komt op ca. 50 m afstand van het buizerdnest te liggen en ligt daarmee binnen de verstoringscontour van het buizerdnest. Tijdens de aanlegfase is daarmee sprake van verstoring van een jaarrond beschermd nest. De verstoring wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van mensen, aan- en afrijden van materieel (optische verstoring) en verstoring door zware machines (geluidsverstoring en trillingen). Hierdoor bestaat de kans dat het nest tijdens de aanlegfase niet in gebruik zal worden genomen door het buizerdkoppel of dat het nest tijdens de broedperiode wordt verstoort.

Binnen een straal van minimaal 1 km van de huidige nestlocatie zijn geen andere territoria van de buizerd aanwezig. In het studiegebied zijn diverse kleine en grotere houtopstanden aanwezig (zichtbaar in het satellietbeeld in Figuur 3.1) die kunnen dienen als nieuwe broedlocatie voor de buizerd. Binnen het

territorium zijn ook meerdere potentiële nesten (o.a. van zwarte kraai) aanwezig. Hierdoor heeft het koppel de mogelijkheid om binnen het territorium uit te wijken naar een ander nest. De buizerd is in belangrijke mate trouw aan nesten van voorafgaande jaren, zeker als dat succesvol was geweest. Het nest wordt dan steeds verder uitgebouwd, totdat het nest na meerdere jaren gebruikt te zijn ongeschikt wordt door de aanwezigheid van ongedierte. Het territorium blijft daarmee geschikt voor de buizerd tijdens de aanlegfase. Echter, het verstoren van het huidige nest blijft een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 en lid 4 (Vogelrichtlijn) van de Wet natuurbescherming.

Verstoring nest tijdens gebruikersfase

In de gebruikersfase is - tot het moment dat de hotelontwikkeling doorgang vindt - naar verwachting de huidige nestlocatie weer geschikt om te fungeren als nestlocatie. Er is weliswaar een bedrijfspand aanwezig op ca. 50 m afstand van de nestlocatie, maar deze staat met de linker zijgevel naar het nest gericht. Aan de oostzijde van het nest is geen toegang tot het pand aanwezig, waardoor geen wandelende mensen zichtbaar zijn. De parkeerplaats bevindt zich aan de oostzijde van het pand op ca. 90 m afstand van de nestlocatie. Vervoersbewegingen worden aan het oog van de dieren onttrokken door de aanwezigheid van het pand en de tussenliggende bomen. Eventuele geluidsproductie wordt deels weggevangen door het tussenliggende pand. Bovendien is de afstand van het nest tot parkeerplaats groter dan die van het nest tot de snelweg (ca. 70 m). Hierdoor zijn er geen verstorende bewegingen van mensen of materieel zichtbaar. In de gebruikersfase is geen sprake van verstoring.

Ruimtebeslag foerageergebied

Het plangebied zal vrijwel geheel ongeschikt worden als foerageergebied voor de buizerd. Dit is ruim zeven hectare aan foerageergebied. De toekomstige groenzone tussen de gebouwen en de A12 blijft wel geschikt. Het belangrijkste deel van het foerageergebied van de buizerd wordt vermoedelijk gevormd door de snelwegbermen. Deze bermen hebben vaak een hogere vegetatie en vormen hierdoor een aantrekkelijk biotoop voor muizen (prooi). Daarnaast worden er vaak dieren langs snelwegen doodgereden, waarvan de buizerd ook eet (verkeersslachtoffers). Binnen een straal van minimaal 1 km van de huidige nestlocatie

bestaat het studiegebied uit agrarisch grasland van eenzelfde kwaliteit als het plangebied (extensief beheerd, voorzien van weidepalen, grote aaneengesloten oppervlaktes en weinig tot geen doorkruisende wegen).

In totaal omvat het jachtterritorium van de buizerd minimaal 104 ha aan geschikt foerageergebied. Met 7 ha aan ruimtebeslag als gevolg van de ontwikkeling is er sprake van een verlies van maximaal 6,5% van het jachtterritorium. Na realisatie van de ontwikkeling resteert er nog minimaal 97 ha aan foerageergebied van minimaal dezelfde kwaliteit. Dit is voldoende voor een buizerdpaar waarvoor een gemiddelde ondergrens qua territoriumgrootte van 80 ha geldt (Mebs & Schmidt, 2005). Het verlies van 7 ha aan foerageergebied leidt daarmee niet tot negatieve effecten op het territorium van de buizerd.

3.2.5 Conclusie

Het buizerdnest bevindt zich op ca. 50 meter afstand van de beoogde bebouwing. Voor de buizerd geldt een verstoringsafstand van 75 meter. De ontwikkeling van het bedrijventerrein leidt daarmee tijdens de aanlegfase tot verstoring van het buizerdnest. Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 en lid 4 (Vogelrichtlijn) van de Wet natuurbescherming. De provincie Utrecht heeft aangegeven dat het niet nodig is om ontheffing aan te vragen voor het opzettelijk vernielen van een nestplaats van de buizerd die jaarrond beschermd is als er voldoende alternatieven zijn voor de buizerd. Een onderbouwing is gegeven in hoofdstuk 5.

Binnen het betreffende buizerdterritorium zijn voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig voor alternatieve nestlocaties. In de gebruikersfase is er geen sprake van verstoring, omdat het pand met een linker zijgevel naar de nestlocatie is gericht. Er blijft ondanks het vernietigen van ca. 7 ha foerageergebied voldoende geschikt foerageergebied aanwezig in het territorium.

De mitigerende maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 4 van dit rapport, zijn wel noodzakelijk om de voorgenomen werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming te kunnen uitvoeren. Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Het verlies aan foerageergebied leidt niet tot negatieve effecten op het territorium van de buizerd.
- Het nest van de buizerd zal verstoord worden.
- Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 en lid 4, maar een ontheffing is niet noodzakelijk.
- Mitigerende maatregelen zijn wel noodzakelijk.

3.3 Nader onderzoek platte schijfhoren

Vertigo Research heeft i.s.m. Stichting ANEMOON (Boesveld, 2019) in 2019 nader onderzoek uitgevoerd naar de platte schijfhoren. Hierna volgt een uitgebreide samenvatting van dit onderzoek, incl. effectbeoordeling.

3.3.1 Ecologie

In Nederland leeft de platte schijfhoren overwegend in ondiepe, onbeschaduwde wateren met een uitbundige onderwatervegetatie. Milieufactoren als diepte, breedte en isolatie van het water lijken op het voorkomen weinig of geen invloed te hebben. De dieren worden onder andere aangetroffen in plassen en voedselrijke sloten van (veen-)weidegebieden. Andere biotopen zijn voedselrijke duin- en laagveenplassen en het overstromingsgebied van de grote rivieren. In graslandpolders op kleibodems komt de soort significant minder voor dan in graslandpolders op veenbodems, terwijl van polders op zandgrond zeer weinig waarnemingen bekend zijn. De soort komt niet voor in brakke wateren. (Boesveld et al, 2014)

Grotere, volwassen dieren leven op diverse waterplanten. Draadwieren spelen een belangrijke rol bij de voorplanting. Hierin leven vooral jonge exemplaren. Er vindt vrijwel het gehele jaar voortplanting plaats. Platte schijfhoren wordt ca. één jaar oud. (Boesveld et al, 2014)

De beste perioden om de soort waar te nemen zijn de zomer en het najaar, omdat dan de onderwatervegetatie het meest is uitgegroeid en de dieren zich niet hebben teruggetrokken in of op de bodem. In voorjaar en zomer zijn veel jonge en volwassen dieren te vinden tussen de ontwikkelende waterplanten. In het najaar zijn meer grote, volwassen dieren te vinden, al nemen tegen de winter de aantallen af. In de winter vriezen veel dieren dood.

Indien de soort aanwezig is in voedselrijke poldersloten, dan groeien daar vaak smalle waterpest, grof hoornblad, kikkerbeet, klein-, veelwortelig- en puntkroos en in kwalitatief betere sloten daarnaast nog brede waterpest, kranswieren en krabbenscheer (veengebieden) en glanzig fonteinkruid en kransverderkruid (kleigebieden).

Hoewel de slak op het gebied van fysisch chemische condities een vrij brede range heeft en een beperkte mate van kunstmeststoffen (NPK) wordt verdragen (Willing & Killeen, 1998), is de soort gevoelig voor vervuiling. De soort ontbreekt vaak waar afvalwater wordt geloosd of water wordt ingelaten uit vervuilde riviertjes, kanalen, vaarten of boezems, evenals in akkerbouwgebied met overmatig gebruik van kunstmeststoffen en chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Onderzoek toont aan dat hoge dichtheden aanwezig zijn in vegetatierijke veensloten die slechts in beperkte mate voedselrijk zijn, zoals poldergebieden met ecologisch beheer (Boesveld et al, 2014). In middelmatig voedselrijke wateren zijn de dichtheden beduidend lager. In overmatig voedselrijke sloten bij boerderijen en langs maïsakkers is het wateroppervlak vaak bedekt met kroos en kan de onderwatervegetatie zich niet voldoende ontwikkelen en ontbreekt de platte schijfhoren vrijwel altijd.

3.3.2 Onderzoeksmethode

De inventarisatie is op 6 juni 2019 uitgevoerd volgens de methode die gebruikt wordt voor het landelijke verspreidingsonderzoek door Stichting ANEMOON (Boesveld et al, 2009). Per onderzoekslocatie zijn daarbij in de waterkolom met behulp van een schepnet vijf achtjes gedraaid. Het plangebied is systematisch onderzocht waarbij 31 locaties in negen verspreid liggende watergangen bemonsterd zijn. De monsters zijn ter plekke uitgezocht in het veld. Het bemonsterde materiaal is daarbij grondig uitgezocht en de aanwezige platte schijfhorens geteld.

3.3.3 Resultaten

Uit het onderzoek blijkt dat de platte schijfhoren verspreid in het plangebied voorkomt; op 25 van de 31 monsterpunten is de soort aangetroffen (Figuur 3.3). De hoogste dichtheid werd gevonden in het midden van het plangebied. Hier bevonden zich diverse goed

ontwikkelde oevers met waterplanten. Deze sloten kennen een extensief beheerregime waarbij de sloten gefaseerd geschoond zijn. Waarschijnlijk komt de soort in de meest noordelijke sloot niet voor, omdat deze op een andere manier beheerd wordt. Het plangebied heeft een functie als algeheel leefgebied voor de platte schijfhoren.

3.3.4 Effecten

De platte schijfhoren is opgenomen in Bijlagen II en IV van de Habitatrichtlijn. Door de ontwikkeling van het bedrijventerrein wordt een groot deel van het plangebied bebouwd of verhard. Hierdoor zal een groot deel van bestaande watergangen worden gedempt en gaat bestaand leefgebied van de platte schijfhoren verloren. Door de ontwikkeling van het bedrijventerrein worden bestaande watergangen verbreed en nieuwe watergangen aangelegd (Figuur 3.4). In de nieuwe situatie zal er hierdoor relatief meer wateroppervlak ontstaan. Er zal door de ontwikkeling in totaal 4.050 m² water worden gedempt, maar hiervoor komt 10.090 m² nieuw wateroppervlak terug. 1900 m² bestaand wateroppervlak blijft binnen het plangebied behouden. Bijna het gehele nieuwe wateroppervlak zal geschikt worden voor de platte schijfhoren. Omdat een deel van de watergangen door de hoge bebouwing beschaduwd zal raken zijn deze niet geschikt als leefgebied voor de soort. De eigenaren van de bedrijven zullen samen een consortium of vereniging van eigenaren oprichten dat zorg zal dragen voor het beheer en onderhoud van het landschappelijke deel van de Voortuin aan de hand van een beheerplan. Het beheer van de watergangen zal toegespitst zijn op de duurzame instandhouding van het leefgebied van de platte schijfhoren. Hierdoor blijft het leefgebied van de platte schijfhoren ook in de nieuwe situatie binnen het plangebied behouden.

Als gevolg van de ontwikkeling worden voortplantingsplaatsen en leefgebied van de platte schijfhoren beschadigd en vernield. Gezien de omvang van de dieren (slechts enkele mm) en het feit dat het ondoenlijk is alle watervegetatie te verplaatsen voorafgaande aan de demping dan-wel vergraving van watergangen met daarin exemplaren van de platte schijfhoren, kan doden en verwonden ook niet worden uitgesloten. Doordat de platte schijfhoren zich het hele jaar door kan voortplanten zal eveneens sprake zijn van beschadigen en vernielen van eitjes van de platte schijfhoren.

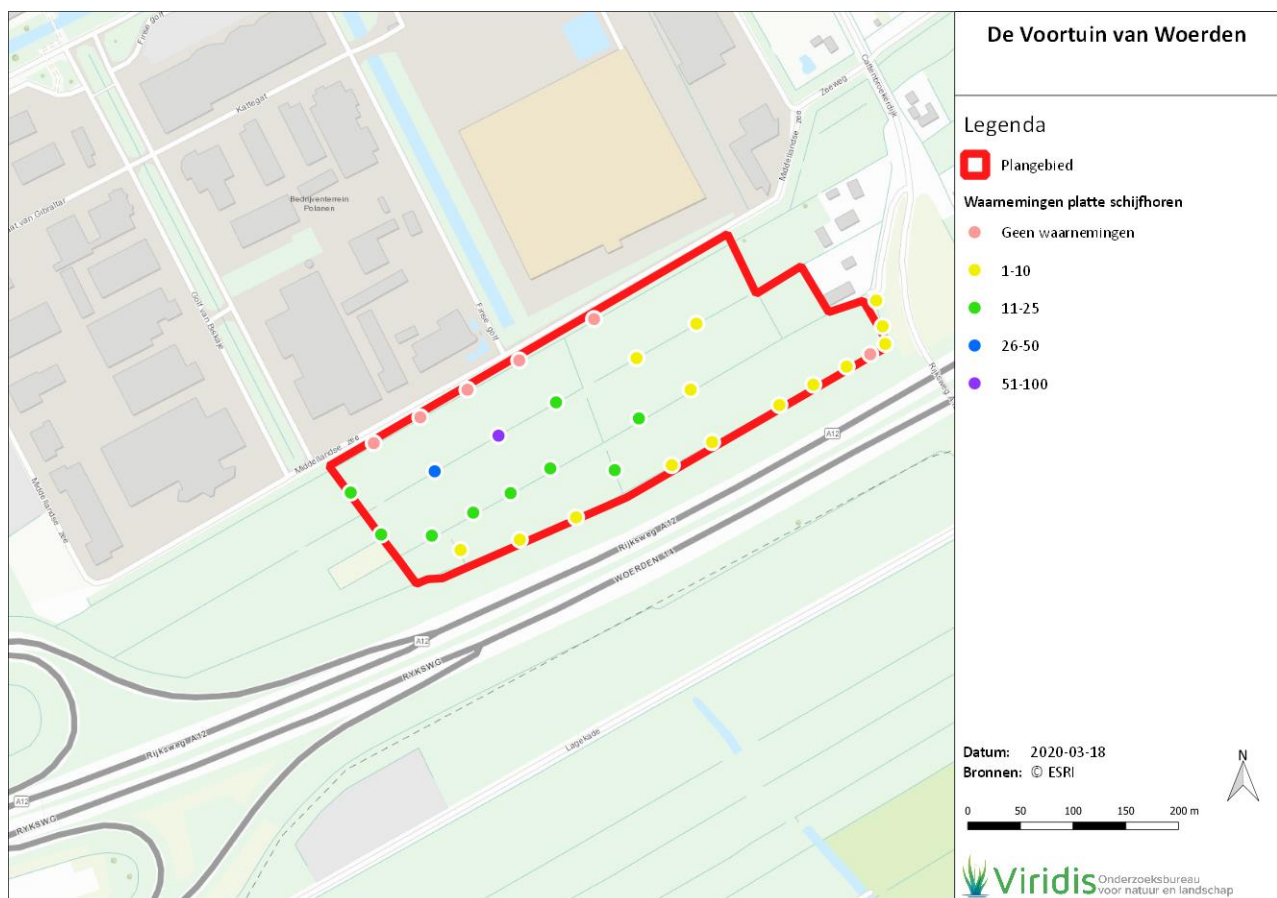
Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, lid 1, lid 2, lid 3 en lid 4 (Habitatrichtlijn) van de Wet natuurbescherming overtreden.

3.4 Conclusie

Ondanks een toename van wateroppervlak binnen het plangebied worden als gevolg van de ontwikkeling van het bedrijventerrein voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de platte schijfhoren beschadigd en vernield. Daarnaast kunnen exemplaren van platte schijfhoren worden gedood of verwond. Ook kunnen eitjes van platte schijfhoren worden beschadigd of vernield.

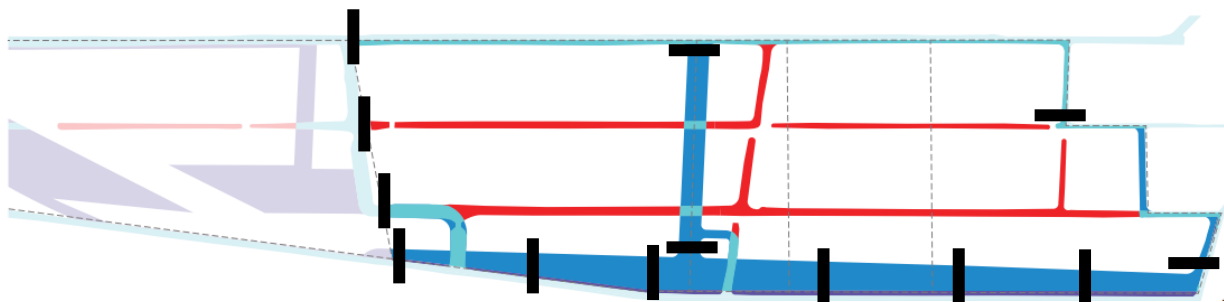
De mitigerende maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 4 van dit rapport, zijn noodzakelijk om de voorgenomen werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming te kunnen uitvoeren. Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de platte schijfhoren worden beschadigd en vernield.
- Ook is niet uit te sluiten dat platte schijfhoren worden gedood of verwond.
- Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 1, 2, 3 en lid 4.
- Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk.

Figuur 3.3 | Ligging van de bemonsterde locaties in het plangebied en het aantal waargenomen platte schijfhorens per monsterlocatie. Roze = 0 exemplaren; geel = 1-10 exemplaren; groen = 11-25 exemplaren; donkerblauw = 26-50 exemplaren; paars = 51-100 exemplaren.

Figuur 3.4 | Te behouden watergangen (lichtblauw), nieuwe of vergraven watergangen (donkerblauw) en te verwijderen watergangen (rood). Met zwarte lijnen zijn de verschillende compartimenten waarin de watergangen worden gegraven weergegeven.

4 Activiteitenplan

Onderstaand is per soort(groep) beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau.

4.1 Algemene maatregelen

- De werkzaamheden dienen door een ter zake kundige ecooloog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage B is beschreven wat door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaan wordt onder een ter zake kundige.
- Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn.
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ter zake kundige ecooloog.

4.2 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze te typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de

algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven.

- Werkzaamheden in het plangebied dienen met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uitgevoerd te worden.
- Twee weken voorafgaande aan de werkzaamheden dienen de bermen en oevers in het plangebied gemaaid te worden (met een maaibalk ingesteld op 5 cm), zodat de vegetatie kort is. Hiermee is het plangebied onaantrekkelijk voor amfibieën en kleine zoogdieren en eventueel aanwezige dieren zullen voor een groot deel het gebied verlaten. Let op: bij het ongeschikt maken van het plangebied dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen, zie paragraaf 4.4.
- Controleer schuilplaatsen (bijvoorbeeld takkenhopen, zandhopen, puin) op aanwezige dieren en verwijder de schuilplaatsen, verplaats dieren naar een vergelijkbare locatie buiten het werkgebied.
- Wees alert op dieren in het plangebied. Wacht tot dieren zelfstandig het gebied hebben verlaten of zet dieren handmatig over naar een vergelijkbare locatie net buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Werk vanuit het midden naar de rand, of werk langzaam in één werkrichting zodat verstoorde dieren de mogelijkheid hebben om het plangebied te verlaten.
- Vrijkomend materiaal zoals bagger en maaisel minimaal één dag laten liggen voordat het verwijderd of verwerkt wordt, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.
- Verlichting is alleen aan wanneer dat functioneel noodzakelijk is. De verlichting wordt voldoende afgeschermd en alleen op het werk gericht. Hiervoor wordt alleen verlichting gebruikt met een naar beneden gerichte lichtbundel.

- Daarnaast dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.

Voor amfibieën en vissen zijn daarnaast onderstaande aanvullende maatregelen voor werkzaamheden in watergangen noodzakelijk om invulling te geven aan de zorgplicht.

- Werkzaamheden aan watergangen worden buiten de voortplantingsperiode van vissen en amfibieën uitgevoerd. Dat wil zeggen buiten de periode van grofweg 15 maart tot 15 augustus (Tabel 4.). Dempen van een watergang dient dus te gebeuren tussen 15 augustus en 15 maart (voorkeur september-oktober).
- Het dempen van watergangen dient alleen te gebeuren als er geen ijs op het water ligt en de watertemperatuur minimaal 10°C is, zodat dieren nog energie hebben om te vluchten.
- De watergangen worden op een natuurvriendelijke wijze gedempt door één richting op te werken richting een open verbinding met een geschikte watergang zodat vissen en amfibieën kunnen vluchten.
- Wanneer er geen vluchtmogelijkheden zijn voor de vissen en amfibieën moeten voorafgaand aan het dempen aanwezige vissen en amfibieën weggevangen worden en verplaatst naar geschikte watergangen in de naaste omgeving.

4.3 Broedvogels

Algemene broedvogels zijn opportunisten die weinig eisen stellen aan hun omgeving. Alle vogelnesten zijn beschermd als ze in gebruik zijn. Algemene broedvogels zijn niet standvastig en kunnen ieder jaar op een andere plek broeden en zijn weinig kieskeurig. Soorten die tot broeden kunnen komen in of nabij het plangebied zijn onder andere wilde eend, scholekster en kievit. De broedperiode loopt globaal van maart tot en met juli. Onderstaande maatregelen en aandachtspunten moeten in acht worden genomen ten aanzien van algemene broedvogels.

- Er kunnen in het plangebied algemene vogels tot broeden komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode.
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd (Tabel 4.1).

- Wanneer er geen vogels nestelen, kan er begonnen worden met de ingreep. Bij aantreffen van een broedgeval in het plangebied wordt een rustzone afgezet en wordt de locatie met rust gelaten tot de jongen zijn uitgevlogen. Er mogen geen werkzaamheden in de directe zone rond een nest plaatsvinden. De omvang van deze zone wordt door de begeleidend ecooloog bepaald. Eventueel kan er met schermen gewerkt worden die visuele verstoring en/of verstoring door geluid naar een broedgeval beperken.
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode. Voor permanent verlaten nestplaatsen geldt dit niet.
- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren.
- Indien dit niet mogelijk is, dient het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van algemene broedgevallen.
- Daarnaast kan het plangebied voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt worden (vóór 1 maart) om te voorkomen dat broedvogels zich vestigen in het voorjaar. Hiervoor moet alle vegetatie in het plangebied gedurende het broedseizoen van maart-juli zeer kort (<10cm) worden gehouden door wekelijks te maaien. Dit geldt alleen voor locaties waar gedurende het broedseizoen werkzaamheden zijn gepland.
- Ook in de watergangen of op de oevers hiervan kunnen broedende vogels zitten. Hiervoor dienen de oevers van de watergangen kort (< 10 cm) gemaaid te worden, zodat in de beschutting van oeverbepplanting geen nest wordt gemaakt.

4.4 Buizerd

Direct ten westen van het plangebied is een territorium van de buizerd vastgesteld.

- Het buizerdnest wordt gemarkeerd door een ter zake kundige ecooloog en de straal van 75 meter rondom het nest wordt binnen het plangebied aangegeven met hekken of lint (BIJ12. 2017).
- Gedurende de broedtijd van de buizerd- februari t/m 15 augustus - mogen geen werkzaamheden

worden uitgevoerd binnen een straal van 75 meter van het nest (Tabel 4.1).

- Indien het geriefhoutbosje met nest van de buizerd voorafgaand aan het broedseizoen (vóór 1 maart) is gekapt in verband met de hotelontwikkeling zijn bovenstaande maatregelen niet noodzakelijk.
- Een andere mogelijkheid is dat het nest niet in gebruik is. Meestal zijn in een territorium 2 of 3 horsten aanwezig, die in de loop der jaren rouleren qua gebruik. Indien de ecooloog na 4 veldbezoeken in de periode maart tot half mei geen aanwezigheid waarneemt, kan er ook binnen de straal van 75 meter van het nest worden gewerkt. De inventarisatie moet bij goede omstandigheden (zoals weersomstandigheden, moment op de dag) plaatsvinden en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.
- Buizerds kunnen een nieuw nest maken in de nabije omgeving, bijvoorbeeld in bomen langs de Cattenbroekerdijk of langs de Haardijk, maar ook elders zijn genoeg geschikte nestbomen aanwezig (Figuur 3.2).
- Omdat een deel van het foerageergebied verdwijnt, zal het gebied ten zuiden van de A12 een kwalitatieve impuls krijgen door enkele kijkposten en zitplaatsen te realiseren in dit terrein. Een zitplaats kan bestaan uit een paal met een horizontale stok aan de bovenzijde. De locaties van deze zitpalen worden in overleg met een ter zake kundige ecooloog bepaald.

4.5 Platte schijfhoren

- De werkzaamheden in de watergangen dienen uitgevoerd te worden vóórdat de waterplanten zijn afgestorven en de platte schijfhoren zich heeft teruggetrokken in de bodem, dus voor eind oktober (Tabel 4.1).
- Hierbij dient de aanwezige watervegetatie in deze periode te worden verplaatst (geënt) naar een locatie waar op dat moment geen werkzaamheden plaatsvinden naar de nieuw gegraven watergangen of naar geschikte locaties in bestaande watergangen.
- Er wordt gebruik gemaakt van een gefaseerde aanleg. Er wordt een flink deel van de oude watergangen gespaard en de nieuwe watergangen

worden eerst in het droge gegraven. Daarna vindt aansluiting plaats met de nieuwe watergangen.

- Verplaatsen van watervegetatie met platte schijfhoren vindt plaats onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog.
- Voor de platte schijfhoren is de waterkwaliteit van groot belang. Vuil waterlozingen zullen niet plaatsvinden in het plangebied. Het een en ander wordt geregeld in de omgevingsvergunning.
- De eigenaren van de bedrijven zullen samen een consortium of vereniging van eigenaren oprichten dat zorg zal dragen voor het beheer en onderhoud van het landschappelijke deel van de Voortuin aan de hand van een beheerplan. Dit wordt in samenhang met HDSR geregeld. Het beheer dient toegespitst te zijn op de duurzame instandhouding van het leefgebied van de platte schijfhoren. Dit houdt in dat er gefaseerd geschoond zal worden en alleen wanneer dit echt noodzakelijk is. Dat wil zeggen dat steeds een deel van een sloot wordt geschoond (bijvoorbeeld een lengtehelft), terwijl in andere delen de onderwatervegetatie intact blijft. Zo zou men de ene keer de noord- en oostoevers van watergangen kunnen schonen en de andere keer de zuid- en westoevers. Doordat dan steeds een deel van de vegetatie met slakken (en andere waterdieren) behouden blijft, kunnen de populaties zich van daaruit weer herstellen. Het beste kan de schoning niet volgens een vast schema worden uitgevoerd, maar alleen als bij een beoordeling vooraf blijkt dat de schoning werkelijk noodzakelijk is. Bij baggeren is het voor de platte schijfhoren en veel andere macrofauna van essentieel belang dat het gefaseerd uitgevoerd wordt. Door gefaseerd baggeren kan voorkomen worden dat waterpartijen niet in één keer van de gehele vegetatie en fauna worden ontdaan.
- Er is weinig bekend over het verplaatsen van een populatie platte schijfhorens. Monitoring is daarom een unieke kans om kennis op te doen. Er wordt voorgesteld om de populatie over een periode van minimaal 5 jaar jaarlijks te volgen. Door natuurlijke variatie, maar ook onder invloed van strenge winters en warme zomers kunnen aantallen van de populatie immers jaarlijks fluctueren. Bovendien is het mogelijk dat de populatie na de shock van de overzetting een aantal jaren nodig heeft om uit te kunnen groeien.

Tabel 4.1 | Overzicht kwetsbare periode per soort(groep).

Soort(groep)	jan	feb	ma	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Amfibieën*												
Vissen*												
Algemene broedvogels												
Buizerd												
Platte schijfhoren												

*en als er geen ijs op het water ligt en de watertemperatuur minimaal 10°C is

5 Ontheffingsaanvraag

5.1 Ontheffingsaanvraag

Om een ontheffing van de Wet natuurbescherming te kunnen verkrijgen, moet het project aan drie criteria voldoen:

1. de activiteit mag geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de populatie van de platte schijfhoren;
2. er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk en
3. het project moet voldoen aan ten minste één van de in artikel 3.8 genoemde wettelijke belangen wanneer effecten op platte schijfhoren worden verwacht.

De provincie Utrecht heeft aangegeven dat het niet nodig is om ontheffing aan te vragen voor het opzettelijk vernielen van een nestplaats van de buizerd die jaarrond beschermd is als er voldoende alternatieven zijn voor de buizerd.

“In een individuele casus kan, op basis van een goede ecologische onderbouwing, worden geoordeeld dat die betreffende buizerd voldoende alternatieven (in de nabije omgeving) heeft om een nieuw nest te bouwen. In die gevallen kan worden geoordeeld dat die specifieke buizerd geen jaarrond beschermd nest heeft. Deze is vergelijkbaar met de uitspraak over de

boomvalk (ECLI:NL:RVS:2017:288) en de zaken waar dit al ten aanzien van sperwers is besloten.”

In hoofdstuk 3.2 is een onderbouwing voor de buizerd gegeven dat er binnen het betreffende buizerdterritorium voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn voor alternatieve nestlocaties en foerageergebied.

In paragraaf 5.2 wordt beschreven wat de effecten van de werkzaamheden op de gunstige staat van instandhouding van de populatie van de platte schijfhoren zijn. Het gaat dan om de instandhouding van de populatie op lokaal niveau beschouwd. In paragraaf 5.3 en 5.4 worden de andere twee ontheffingscriteria besproken.

Daarnaast dient voor het verplaatsen van de platte schijfhoren een ontheffing aangevraagd te worden voor artikel 3.34, lid 1. Het is namelijk verboden dieren of eieren van dieren uit te zetten. Hiervoor hoeft geen wettelijk belang onderbouwd te worden. Het is noodzakelijk om de mitigerende maatregelen (hoofdstuk 4) in acht te nemen voorafgaande aan en gedurende het uitvoeren van de voorgenomen ingreep om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren.

5.2 Gunstige staat van instandhouding

De landelijke staat van instandhouding van platte schijfhoren is matig ongunstig (Ministerie van LNV, 2006). Overdadige eutrofiëring, vervuiling, gebiedsvreemd water, verlanding, biotoopverlies en rigoureuze slootschoningen vormen bedreigingen voor deze soort.

Het leefgebied van platte schijfhoren bestaat uit onderwatervegetatie. Dit vegetatietype wordt tijdens de werkzaamheden zo veel mogelijk gespaard en verplaatst naar bestaande en nieuwe watergangen. Voor de platte schijfhoren geldt dat na afronding van de werkzaamheden het gebied net zo geschikt of zelfs geschikter is dan voorafgaand aan de ingreep. Er zal in de nieuwe situatie een verdubbeling ontstaan van effectief leefgebied. Er worden natuurvriendelijke oevers aangelegd die de vegetatieontwikkeling bevorderen wat de platte schijfhoren ten goede komt. De eigenaren van de bedrijven zullen samen een consortium of vereniging van eigenaren oprichten die zorg zal dragen voor het beheer en onderhoud van het landschappelijke deel van de Voortuin aan de hand van een beheerplan. Het beheer zal toegespitst worden op de duurzame instandhouding van het leefgebied van de platte schijfhoren. Daarnaast zal de populatie de komende jaren jaarlijks gemonitord worden en kunnen indien noodzakelijk aanvullende maatregelen worden genomen.

Het doden of verwonden van platte schijfhoren wordt tijdens de ontwikkeling van het bedrijventerrein zo veel mogelijk voorkomen door het belangrijkste leefgebied (onderwatervegetatie) zo veel mogelijk te sparen of te verplaatsen naar bestaande en nieuwe watergangen. In een enkel geval kan het toch voorkomen dat een exemplaar sterft als gevolg van de werkzaamheden. Platte schijfhoren is een soort met een korte levensduur (ca. 1 jaar) en een jaarronde voortplanting. In die context heeft de sterfte van enkele exemplaren daarom geen wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding. Populatiegroottes zullen met name samenhangen met de beschikbaarheid van geschikt leefgebied en niet met de sterfte van enkele individuen. Als er al exemplaren van platte schijfhoren gedood worden, is uitgesloten dat dit leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding.

Op basis van bovenstaande komt de gunstige staat van instandhouding van de platte schijfhoren niet in gevaar.

5.3 Alternatievenafweging

Er is geen andere bevredigende oplossing om de ontwikkeling van het bedrijventerrein te realiseren dan op de voorgestelde manier. Hierna volgt de alternatievenonderbouwing.

5.3.1 Alternatieve locatie

Het merendeel van de bedrijven in Woerden verhuist binnen de eigen gemeente (Van Duren et al, 2020). De bedrijven die zich in de Voortuin willen gaan vestigen, komen ook uit Woerden. Als onderzoeksgebied voor alternatieve locaties is daarom de gemeente Woerden gehanteerd.

De ontwikkeling van deze locatie is al lange tijd (gedeeltelijk) opgenomen in het provinciaal, regionaal en gemeentelijke beleid en sluit daarmee ook goed aan bij de beleidsdoelstellingen om ruimte te bieden aan bedrijven. Het gaat hier om een uitbreiding van een bestaand bedrijventerrein dat is gelegen in stedelijk gebied.

In de gemeente Woerden is ook binnen het bestaande stedelijk gebied geanalyseerd in hoeverre er locaties beschikbaar zijn van voldoende omvang om te voorzien in de voorgenomen ontwikkeling op de Voortuin. Uit de analyse blijkt dat het huidige aanbod niet kan voorzien in de additionele behoefte aan bedrijventerreinen in Woerden. Ook kan de behoefte aan extra benodigde bedrijventerreinen niet worden ingepast in bestaand stedelijk gebied.

Voor de platte schijfhoren zal uitwijking naar andere locaties binnen de gemeente niet direct leiden tot het voorkomen van negatieve effecten. Van het voorkomen van platte schijfhoren is maar weinig bekend en de soort zal waarschijnlijk ook op andere locaties voorkomen. Door uit te wijken naar andere locaties zijn negatieve effecten daarom eveneens niet te voorkomen.

5.3.2 Alternatieve planning

Bij de planning van de werkzaamheden wordt steeds rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten. De uitvoeringsperiode houdt rekening met broedvogels en de platte schijfhoren. Een alternatieve

planning leidt daarom enkel tot een toename van de impact van de werkzaamheden op beschermde soorten. Voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld door een ter zake kundige. In overleg met de uitvoerende partij zal in het werkprotocol een planning worden opgenomen waarin de kwetsbare perioden ingecalculeerd wordt.

5.3.3 Alternatieve wijze van uitvoering

Tijdens de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen dan wel te verminderen. Daarbij wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige beschermde soorten. De werkzaamheden worden in de meest gunstige periode uitgevoerd, dat wil zeggen in de minst kwetsbare periode van de beschermde soorten. Er worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen dan wel te verminderen. Deze maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 4.

5.4 Wettelijk belang

Om een ontheffing van de Wet natuurbescherming te kunnen verkrijgen, moet er sprake zijn van een in of bij de wet genoemd belang. Het project wordt uitgevoerd op grond van de belang 1, uit artikel 3.8, lid 5 (Habitatrichtlijn).

5.4.1 Belang 1, artikel 3.8 (Habitatrichtlijn)

“in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”

In opdracht van de gemeente Woerden heeft Bureau Stedelijke Planning bv een ladderonderbouwing gemaakt voor het project Voortuin van Woerden (Van Duren et al, 2020) waarin onderbouwd wordt dat er voor het project hoofdzakelijk een sociaal en economisch belang geldt.

Er is bij de onderbouwing onderscheid gemaakt in een behoefte voor bedrijventerrein en bedrijvigheid van Perifere Detailhandels Vestigingen (PDV's). Dit zijn winkels die volumineuze goederen verkopen. Door de aard en omvang van de goederen zijn deze

winkels moeilijk inpasbaar in bestaande winkelcentra. Traditioneel gaat het om branches als woninginrichting, boten, auto's, caravans, tuincentra, bouwmarkten, grove bouwmaterialen, keukens en sanitair. PDV's zijn gelegen buiten de bestaande winkelgebieden, maar binnen de bebouwde kom.

Behoefteraming bedrijventerrein

Kwantitatieve behoefte

De kwantitatieve behoefte aan bedrijventerreinen in Woerden is in beeld gebracht voor de bestemmingsplanperiode van 10 jaar.

- Op basis van een prognose van de werkgelegenheid bedraagt de vraag naar additionele bedrijventerreinen ca. 10 ha. Indien we de historische uitgifte van de afgelopen twintig jaar projecteren naar de toekomst resulteert dit in een vraag naar bedrijventerreinen van ca. 13 ha tot 2030.
- Op basis van markconsultaties onder ondernemers in Woerden blijkt sprake te zijn van een directe behoefte van ca. 11 ha.
- De totale vraag bevindt zich hiermee naar verwachting in een bandbreedte van ca. 10 tot 13 ha.
- Het uitgeefbaar areaal aan bedrijventerreinen bedraagt ca. 0,3 ha.

In de periode tot 2030 is daarmee sprake van een tekort aan bedrijventerreinen van ca. 10 tot 13 ha. De ontwikkeling op de Voortuin met 4,4 ha uitgeefbaar areaal past ruim binnen dit tekort. Daarnaast is er al overeenstemming over het toevoegen van 2 ha bedrijventerrein in de Voortuin.

Op dit moment ligt het huidige aanbod aan bedrijfsruimten in Woerden met 2% onder het gewenste frictieniveau van ca. 5% van de voorraad. Dit betekent dat er een sterk tekort is aan bedrijfsruimten. Uit de provinciale raming blijkt ook sprake te zijn van een tekort aan bedrijventerreinen in de regio Utrecht-West, waar Woerden onderdeel van is.

Kwalitatieve behoefte

Het merendeel van de vraag naar bedrijventerreinen in Woerden richt zich op gemengde bedrijventerreinen (naar verwachting minimaal 80% tot 100%). Ze zijn bestemd voor reguliere bedrijvigheid in milieuhindercategorie 1, 2, 3 en eventueel 4.

- Met een totale verwachte vraag van ca. 13 ha draagt de vraag naar gemengde terreinen daarmee ca. 10 tot 13 ha.
- De harde plancapaciteit aan gemengde bedrijven-terreinen is ca. 0,3 ha.

Dit betekent dat er tot 2030 in Woerden sprake is van een tekort aan bedrijventerreinen in het gemengde segment van ca. 10 tot 13 ha. De voorliggende ontwikkeling van de Voortuin voorziet in de realisatie van ca. 4,4 ha uitgeefbaar areaal aan bedrijventerrein binnen het gemengde segment. Hiervan betreft ca. 1,7 ha PDV. Dit past binnen het geconstateerde tekort aan gemengde bedrijventerreinen.

De locatie van De Voortuin van Woerden sluit bovendien goed aan op de vestigingscriteria van bedrijven door de centrale ligging en de goede ontsluiting. Ook sluit de ontwikkeling aan op het beleid. Als de Voortuin niet tot ontwikkeling kan komen, is de kans groot dat deze bedrijven Woerden en de regio verlaten.

Naast de Voortuin moeten er nog aanvullende locaties tot ontwikkeling komen in Woerden om in de behoefte te kunnen voorzien. Dit betreft 6 tot 9 hectare schuifruimte voor lokale bedrijven die groeien. De gemeente Woerden is hiervoor locaties aan het verkennen. Om te kunnen voorzien in de behoefte vanuit de bedrijven in Woerden wordt het noodzakelijk geacht om de Voortuin tot ontwikkeling te brengen.

Behoefteraming PDV-bedrijvigheid

De behoefte aan het bedrijventerreinenprogramma is onderbouwd, hiervan is PDV ook een onderdeel.

Daarnaast is nog specifiek gekeken naar de kwalitatieve behoefte aan PDV. Het merendeel van de afname voor niet dagelijkse artikelen in Woerden komt uit de gemeente Woerden zelf en de drie zuidelijk grenzende gemeenten. Als onderzoeksgebied is daarom de gemeente Woerden samen met de gemeenten Montfoort, Bodegraven-Reeuwijk en Oudewater gehanteerd. Voor de uitbreiding en verplaatsing van de autobedrijven bestaat onderstaande behoefte.

Kwantitatieve behoefte

- Op dit moment wordt er maar één pand bestemd voor autobedrijven aangeboden. Ten opzichte van het totaal aantal van 56 autobedrijven in het gehele verzorgingsgebied is dit zeer laag.
- De vraag naar auto's en autobedrijven neemt toe door de relatief grote stijging van het aantal inwoners in het verzorgingsgebied, met name in Woerden. In 2030 zal de bevolking in het totale verzorgingsgebied zijn toegenomen met 6.400 inwoners. Om dezelfde balans in vraag en aanbod te behouden moet het areaal aan autobedrijven worden uitgebreid. Met de huidige dichtheid van één autobedrijf per 2.000 inwoners, komt dit neer op een extra behoefte aan drie autobedrijven.

Kwalitatieve behoefte

Autobedrijven moeten inspelen op de trends om toekomstbestendig te zijn.

- De autobedrijven hebben ruimte nodig om te groeien en op te schalen om zo te kunnen concurreren met de grote dealers.
- Een goede zichtlocatie is van groot belang voor het functioneren.
- Consumenten vragen een goede service met levering en een groot aanbod. Om aan deze moderne maatstaven te voldoen is extra ruimte nodig. Moderne autodealers kennen een behoefte van 5.000 m² tot 7.500 m² per bedrijf.

De behoefte aan drie autodealers vertaalt zich met een moderne maat tot een totale behoefte van 15.000 m² tot 22.500 m². De ontwikkeling van 12.000 m² PDV ten behoeve van autodealers past in de vastgestelde behoefte.

De verplaatsing van de autobedrijven naar de kavels op de Voortuin van Woerden zorgt ervoor dat de (toekomstige) inwoners van het verzorgingsgebied beter bediend zullen worden. Tevens biedt de verplaatsing de mogelijkheid tot uitbreiding van de autobedrijven waarbij ze zich toekomstbestendig kunnen ontwikkelen. Op de nieuwe kavels hebben ze de mogelijkheid de showroom af te stemmen op de wensen van de klant, kunnen ze groeien en zijn ze goed zichtbaar vanaf de A12. Het is voor de betreffende bedrijven in de huidige situatie niet mogelijk om in te spelen op deze trends en behoeften.

6 Bronnen

6.1 Literatuur

Bijlsma, R.G. 1993. Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels. Schuyt&Co.

Bij12, 2017. Kennisdocument Buizerd, Versie 1

Boesveld, A., 2019. Onderzoek naar het voorkomen van platte schijfhoren in De Voortuin van Woerden. Vertigo Research i.s.m. Stichting ANEMOON.

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling, A.W. Gmelig Meyling. Handleiding slakken van de Habitatrichtlijn waarnemen. STICHTING ANEMOON September 2009

Broek, D. C. , 2018. Monitoring Beschermde Flora en Fauna Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden Deelgebied Oude Rijn 2018. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2018-029

Dijk, S.D. van, 2018. Resultaten flora- en faunakartering 2018. Omgeving Montfoort, IJsselstein (noord), Oudewater en Linschoten. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2018-051

Inbo & Royal HaskoningDHV, 2020. Concept Stedenbouwkundigplan & beeldkwaliteitsplan en inrichtingsplan januari 2020, versie 2. Referentie Inbo: 11627. Referentie Royal HaskoningDHV: BF5853

Mebs & Schmidt, 2005. Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en Voor-Azië. Tirion Uitgevers B.V. Baarn

Ministerie van LNV, 2006. Profiel Platte schijfhoren (Anisus vorticulus) H101x. Eindconcept habitatsoorten 15 december 2006. Ministerie van LNV, Den Haag

Rijsdijk, J.H.S., 2018. Quickscan flora en fauna. Bedrijventerrein de Voortuin A12 Woerden. Referentie BG2550WATRP1810301055

Rijsdijk, J.H.S., 2019. Onderzoek jaarrond beschermde nesten. Bedrijventerrein de Voortuin A12 Woerden. Referentie BG2550WATRP1905201307

Van Duren, A.J., A. van Tellingen, J. Huijser, V. Noordink, 2020. Ladderonderbouwing De Voortuin van Woerden. Referentie: 2019.R.149 LDV Woerden Voortuin 200220. Bureau Stedelijke Planning bv

Willing, M.J. & I. J. Killeen, 1998. The freshwater snail *Anisus vorticulus* in ditches in Suffolk, Norfolk and West Sussex. English Nature Research Reports 287, Peterborough

6.2 Websites

Nationale Databank Flora en Fauna
Via www.ndff-ecogrid.nl/

ECLI:NL:RVS:2017:288
Via <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RVS:2017:288&showbutton=true&keyword=boomvalk>

Stichting ANEMOON
Via <https://www.anemoon.org/projecten/natura2000/soortprofielen/platte-schijfhoren>

Bijlage A. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel 1 | Overzicht vrijgestelde soorten Provincie Utrecht

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex areneus</i>
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton (Triturus) vulgaris</i>
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>
Amfibieën	Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>

Bijlage B. Ter zake kundige

TER ZAKE KUNDIGE

Alle mitigerende maatregelen moeten worden begeleid en/of uitgevoerd door een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen, jaarrond beschermde nestplaatsen en broedvogels. Voorafgaande aan de uitvoering van de gewenste werkzaamheden, dient te alle tijden de aannemer/uitvoerder de werkzaamheden af te stemmen met een ter zake kundige.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een kundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de kundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of;
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ter zake deskundig.

